

Trest' Paldovy řeči.

přednesené v indigénční schůzi v Cedar Rapids, Ia., odbyvané dne 15. října 1899.

Už valně uplynulo let, od té doby, co posledně jsem stál na tomto místě. Podivná pocitová prochvilavá dušička. Ze soumraku minulosti vynořují se různé vzpomínky, co tak tu stojím, náhle a neočekávaně, při nichž je mi do pláče i do jáso. Do pláče, ano, do pláče! A přece bych jásal, kdybyste mne byli pozvali ku příležitosti radostné, nitra všech blahými pocity naplňující, místo ku této smutné, jež všechna srdce česká nemilosrdně drásá palčivými osty svými. Oh, stokrát raději byl bych zavítal mezi Vás, abych s Vámi se těšil, duši svou v jasnu radosti poohál, místo trudění a stesků! Ano, stokrát raději! — Zrovna moc je mi potlačovat slze, do oka se deroucí, jenom při pouhé vzpomínce, že jsem tu, abych hájil s Vámi čest a dobré jméno české vůči srdcevroucím útokům škůdců a hanobitelů z našeho vlastního středu — krvi vlastní krve naší. Jsem už v této zemi přes dvaatřicet let. Vypěl jsem tu a sestaral. A po celou tu dobu považoval jsem za svou povinnost zastávat a hájiti jméno české vůči předsudkům, i někdy zlobě cizinců. Mnohý útok jsem odrazil a z mnohých vítězství se radoval. S napnutím, ano radostným zájmem sledoval jsem práce jiných v tom ohledu a z každého podniku se těšil, jež vedl v koncích ku lepšímu nás poznání v očích nás obklopujících jinonárodovců — ku větší cti jména českého. A teď, bože, teď! — Teď je mi žalovati s Vámi, plakati s Vámi nad zřecením všech těch našich snah, nad zničenou společnou prací mnohých destititů, nad zhroutenými našimi šny, nad rozmetenými nadějemi, nade ctí naší národní do kalu opovrženou znovu strženou, nad naší ostudou a hanbou jako lidu českého před celým světem americkým. A v společném tom žalu našem nad novou svou bídou a ponížením, nemáme blaživé útechy, že bídným škůdcem našim je cizinec; ale naopak to hrozné, děsné vědomí, že za národ sebevražedníků, opiců, zhyrálců a zločinců, až do naprosté otupělosti zvrhlých, vyhlásili nás před celou Amerikou naši vlastní soudruzi, skrývající se za jméno "českého bratrstva". Věru, krásně to čestí bratři! My tu po dlouhá léta se namáháme všemožnými způsoby, abychom správnější, lepší pojem vtiskli Americe a světu o českém národě — a tady vyskytne se smečka všeho citu i smyslu prázdňích tvorů, sám čert, jakou náhodou z českých matek se zrodilých, aby v inkoustu lži namočeným pérem napsala zdrcující pohanu o vlastním národě a zaslala ji nejčelnějším anglickým časopisem v zemi, z nichž otištěna kolovala všemi novinami od Atlantu až ku Tichomolí. Účel jejich — poškoditi dobrou pověst amerických Čechů a strhnouti je v bahno opovržených před všemi cizinci — podařilo se jim tedy dokonale a znamenitě. A člověk marně namáhá mysl svou, aby postehl nějaké pohoutky, jež by aspoň na oko, zdánlivě omlouvaly toto jejich zrádné počínání — tento zločin na vlastní krvi spáchaný. Pohanou a urázkou strany svobodomyšlné byl pověstný leták jejich, pokud rozšiřování jeho obmezeno bylo pouze na kruhy české; ale zločinem se stal vůči všem americkým Čechům bez rozdílu, jakmile děsné hanobící obsah jeho v tisku anglickém se objevil. Zločinem, právem, neb následky jeho neomezí se jen na naše poškození mravní, ale i hmotné, jak brzo Vám do kůže.

Teď však, k vůli dalšímu rozvoji a úplnosti mé řeči, dovolte mi, v této samovraždě době, též několik slov o tom sebevraždění, jež prý je nám Čechům zrovna účinnou lahůdkou. Slyšeli jste dnes z úst kompetentních výklady a doklady o tom, že nemoc a společenské i hospodářské poměry, často do zoufalství (tedy nemoci) vehánějí, jsou hlavními příčinami sebevražd a tedy žádná nevěra ani víra. A v těchto případech — v nemoci a v poměrech společenských i hospodářských — také víra od sebevraždy neuchrání. Nemoc, nemoc Světlic biskup pražský, jmenem Průcha, byl zajisté nábožný pán a přece ta víra, jejíž mocnou působivostí do svých pohledů vylíčil, nezachránila

ho od sebevraždy. Naděje na radosti nebeské, ani hrůza před mukami pekelnými nezadržela horečně tlesoucí se ruku od udělaní osudné kličky. Nezadržela! Byl chorý. V mozku se mu to jaksi otáčilo — a visel, visel! A co jiných kněží, hodných lidí, opravdových, upřímných, hlubokých věřců zemfelo rovněž sebevraždou! —

Co pak vlivu hospodářských a společenských poměrů na samovraždění se týče, jež předcházejícími pp. řečnickými náležitě osvětlen byl, vzpomínám právě všeobecně známého úkazu, jež přímo způsobem překvapujícím pravdu toho znázorňuje. Zajisté všichni povšimli jste si toho, jak mnoho sebevražd nešťastných milenců udá se v Čechách. Snad neuplyne týden, aby noviny nepřinesly o jednom neb více podobných smutných případech zprávu. O nevěře ubohých, až do zoufalství vehnaných milujících srdcí v těchto případech nemůže býti ani řeči. Jsou to nazvěce smutně zakončivší romány lásky našeho českého venkova, kde víra dosud neotřesena svrchovaně vládne. Nejednou se stalo, že samovraždou skončivší milenci šli napřed k zvědi a ku svatému přijímání, než do hloubi lesa se uchýlili a společně životy si vzali. A zde v Americe, kde tolik nevěry mezi námi vládne, člověk za celý dlouhý čas neslyší o samovraždě českých milenců, tak že ani vzpomenouti si nemůže, zdali případy takové se udály, čili nic. Jestli se přihází, děje se to tak řídko, že se na to docela zapomene. Nuže, proč je to? — Či působí ta Amerika tak konejšivě na zamilovaná srdce, že se ani pro lásku utratiti nedovedou; aneb ta naše mládež neumí tu dost mocně milovati, aby si až zoufal? — I umí, umí! Kde pak by české srdce odnaučilo se milovat? A dříve tu hezkých a hochů švarných, že až milo. Aby tu potom nebylo lásky — toť by byl zážrak. Dost lásky, dost; zrovna jako v Čechách. Vroucí a nevroutnější, upřímné a neupřímnější, obětavé a neobětavější — slovem, lásky až na smrt, dost a dost. A proč se tedy naši milenci nevráždí? Inu, poněvadž se v nejčestnějších případech mohou za sebe dostati, ať už se svolením, anebo nesvolením rodičů. Nezávislost těchto nepřestupných překážek co rozdíl společenského postavení, bohatství, chudoby, vojny, zaopatření, jež v Čechách milujícím v cestu se kladou. Tam, miluje-li bohatý chudého, neb naopak, bývá obyčejný konec samovražd, pakli láska byla ta pravá, mocná, bytost celou pronikající a ovládající. Zde dosud, díky pokroku a svobodě, rozdílů těch není — a kde by byly, neplatí, neb milující mládež dovede si už pomoci, je-li plnoletá, jde za sebe, děje se co děje. Často kroků takových, proti moudré radě zkušených a milujících rodičů učiněných, později lituje, moc lituje — ale nevráždí se pro lásku, nevráždí. Jsou to společenské-hospodářské poměry, jež smutný ten úkaz v Čechách vyvolávají bez ohledu na panující víru, a zde sase potlačují bez ohledu na panující nevěru. Neznám případu, jež by věc, o níž se jedná, lépe osvětloval, než tento.

Mnoho přičinily též ku četnějším sebevraždám, jak už na tomto místě jinými připomenuto, kruté poměry hospodářské po roce 1893 zde zavládnoucí. Ty ulehnuo nejvíce na lid přistěbovalý, řeči, poměrů a země neznalý. Mnohý ubožák vyprodal tam v Čechách vše, co měl, aby šel na cestu. Snažil všechny nepřijemnosti její statečně a veselé, v naději na lepší bytlo, tu v té Americe. Nose ovesnou polévku v mezpalubí bolestnou nemocí molskou stěna-jící ženě, těšil ji a těšil, jak potom, až to přestojí, bude se mít dobře, co se nají masa, koblíž a koláčů. A zatím — oh, děsno vzpomínat! Nebylo práce a nebylo. Hledal ji a hledal. Duň přibývalo a bída rostla. Bylo jí více a pronikavější než tam v Čechách. Všechny naděje zhrouteny, všechny. A to temno ciziny k tomu. I kdyby slunce nahotě svítilo, člověk je nevidí z hluboké té propasti, v níž se octnul a jež slove cizina. Nezávislost, že v takových poměrech mnohá mysl se zlomí a srdce pukne. Nezávislost, že pod brozou tou tíží se člověk zblázní a spáse samovraždou — vezme si to, co mu bylo nejdražšího — život.

Je-li, hanebnou-li, drzé tvrzení, že my svobodomyšlní povzbuzujeme ku sebevraždě, ať

přímou, neb nepřímou. Koho by to napadlo? A proč? — My neznáme jiného života, než tento. Proto k němu inem a inem s celou duší — s veškerou mocí zákona sebezachování, jež všemu tvorstvu vládne. Je-li někomu drahým, nám je nejdražším. My ho chceme a chceme, dlouho, co nejdéle. My různíme se od věřčích jen tím, že samovrahy nezatrucujeme a nepohřbíváme jako vyvrhelé za zdi hřbitovní; ale že jejich litujeme jako nešťastníků. Že máme pro ně soucit místo pomstění. Že nepohlížíme na samovraždě jako na zločin, nýbrž jako na skutek choré mysli, ať původní příčiny byly už jakékoli. Ale tím zajisté samovraždě neschvalujeme, ani neodporujeme — naopak, hrozíme se jí a pouhé na ni pomyšlení děsivým chladem celou bytost naši prochvilá. Samovrah nás odstraňuje, léká. I nám jako jiným je on tvorem svrchovaně nežádoucím, nemilým. Ušlechtilý soucit, lítost, není schválení. Pro všechny světy, kdo z nás, jež tedy vyhlášení jsme za národ sebevrahů, chtěl by míti za souseda, přítele, dělníka, zaměstnavatele, odkupníka (obzvlášť na úvěr), dodavatele zboží, stavitele, advokáta, spolkového bratra, strážníka neb hosta, zete neb tchána, člověka, o němž s určitostí by se vědělo, neb jen předpokládalo, že toužebně čeká na vhodnou příležitost, aby se mohl krásně otrávit, zastřelit, uškrtit neb utopit? Ano, kdo by toužil po takovém člověku, vyhledával s ním styky, chtěl s ním jakýmkoli způsobem obcovat? Kdo? Zajisté, že nikdo! Každý z nás hleděl by, třeba způsobem co nejzdrovoilejším, držeti se hodně daleko od něho, ano, co nejdál. A to bychom udělali my, co, podle roztomilých našich "českých bratřů", přímou s labužnickou rozkoší poděraváme si vlastní krky, vystřelujeme mozky a probodáváme srdce. Což teprve očekávati se dá vůči domnělým sebevrahům či vlastně kandidátům sebevraždy, od lidí, již samovraždou za smrtelných hřích pokládají — za zločin vůči bohu i vůči lidem? — Co lze od nich očekávati, co? — Jen si představte, co? — A do těch velikých kruhů amerických, jež takto o samovraždě smýšlí, zanesl se děsivý křik o našem samovražednictví co národa. Neb co cizincům je do toho, jak věříme, či nevěříme? To si oni nebudou pamatovat, že jen ti nevěřící se vraždí. A také nám to nebudou moci vyčísti na čele, do které třídy náležíme, neb nemáme tam napsáno: "já jsem katolík, já protestant, já nevěrec". Jim pro všechnu budoucnost poštějí, zvláště, že jsme Čechy, neb tu hned si připamatují: "aha, to jsou ti zuřiví samovrazi, tedy pryč od nich, pryč — brrr, brrr, brrr!"

Ti lidé, co dopustili se hrozné této křivdy na vlastním národu, sotva asi pochopili celý dosah zla jimi způsobeného, neb k tomuto vyhlášení nás mezi cizinci za odstraňující národ sebevrahů, vyhlásili nás ještě všechny, všechny, všechny za opilce, zhyrálce a až do otuplosti zvrhlé zločince. Děsné, děsné! — A co teď činit a co doufat? — Škoda rozšířila se už za všechnu působnost a účinnost našich indigénčních schůzí. I kdyby v každé české osadě jsme je obdávali, neodčiníme škodu, mravnou i hmotnou, již nám ti naši "čestí bratři" způsobili. Vezme to léta a léta, ano jestli kdy vůbec se to zapomene. Neb jino národové budou si myslet: "když sami o sobě mohou takové správy do světa vyplatit, proč ve skutečnosti teprve musí být — ano, jač! Jež stokrát horší!" — A vidíte, ta logika jejich bude správnou. — V tom nešťastí, a nešťastí to je, musíme těšiti se jenom tím, že snad v tom chvatu amerického života, v té neuchytilosti, věčné honbě za novými a novými úspěchy, a v té spouště každodenních novin a zpráv se to snad částečně přehledlo a následovně přišli zhubnou pro nás pozorovat nevyvolalo. Rád bych, aby tomu tak bylo, rád! —

A nuž, za jakým účelem všechno toto zlo bylo spácháno? Co mu bylo příčinou? Náboženská agitace — získání vyznavačů a členů církvím protestantským mezi námi svobodomyšlnými. Každé vyznání, každá strana, každá organizace má právo, nezadatelné, svaté právo získávati stoupenců — ale to diti se musí způsobem mravním, šlechtným, počestným. Tohoto vznešené lidského a tedy svatě i též křesťanského pravidla

naši evanděličtí rodáci rozhodně nedbali. Ale, co to pravím: "naši evanděličtí rodáci." Vždyť ti ubožáci, praví, šlechtní, staří evanděličtí čeští — ti přímí potomkové našich slavných otců, ti trpělivé a psanci za svou víru, ti stateční, osvícení, rázovití vlastenci čeští, k nimž, vzdor různosti v náhledech, my svobodomyšlní vždy s úctou a láskou hleděli — ti evanděličtí čeští tuto zradu na národu svém nespáchali a spáchat nemohli. Žili mezi námi a s námi v míru a svornosti po dlouhá, dlouhá léta. Ale jsou to ti sprostí chlebatí, ta sebranka se všech stran sehaná, z katolíků i ze svobodomyšlných lenochů, kteří, neměvše dost statečnosti, jiným způsobem počestným a užitelným výživu si dobývají, zaprodali se do služeb cizích a zavěsivše se na poutivé krky našich starých evanděličků, rajtují na nich a po příkladu pověstných dragounů Lichtensteinských, klebrou a hanobím hnatí nás usilují do kostelů protestantských, jako tito druhdy evanděličky české do kostelů katolických honit. Ano, ne naši staří, poctiví, šlechtní evanděličtí čeští; ale ti protestanti ode víra, ti novopěčené evanděličtí, jimž o peníze a postavení, o hodné peněz a dobré postavení se jedná, a to stokrát více, nežli o víru, jsou ti praví a jediní hanobitelé lidu českého, to jsou ti Jidášové naši. Ano, horší nežli Jidášové! Neboť Jidáš, jak se praví, zradil Ježíše nejen k vůli těm třiceti stříbrným, co obdržel, ale také a to hlavně, ze žárlivosti. Miloval prý vášnivě Máří Magdalenu, kdežto tato zase dávala přednost Ježíšovi. Ale naši Jidášové zradili nás, do hanby a ostudy před celou americkou veřejností vydali, jenom za těch třicet stříbrných, a nemají tolik kajcnosti, tolik lítosti, tolik vznešenosti v sobě, aby po spáchané zradě šli a oběsili se — jako učinil Jidáš.

Oh, vy nemilí novopěčené protestanti čeští, takovými způsobem noví vyznavači a stoupenci se nezískávají! Vy jste se ukvapili, moc ukvapili. Přlišnou horlivostí svou, pakli vůbec vámi spáchaný zločin na českém lidu horlivostí zvatí lze, dali jste na jevo, že nejedná se Vám o spásu našich duší — ale o vypasení našich zahrad a rolí. Ne o svědomí, ale o kapsu naši se vám jedná. A kdyby i snahy vaše byly upřímné, jako nejsou, co žádáte od nás svobodomyšlných? Či máme snad vrátiti se zase do lóna různých církví, z něhož vyvedlo nás zářící a mocné světlo volných duchů, nesmrtelných myslitelů a učenců našeho i jiných národů? Máme opět spoutati ducha sotva uvolněného a místo rozletu ku jasným sluncům lidského vědění a poznání, ušlechtilého myšlení a citění, začít zase pod hustý, tmavý příkrov ducha vířících všelijakých pitomých dogmat? Či jest velikým zákonem světa jiti nazpět míst ku předu? — Vždyť i ten váš osobní bůh, je-li skutečně vládcem všehomíra, musel by nás zatratit, kdybychom zradili odvěk jeho potádek a místo pokroku na dráze námi nastoupené — dráze volnosti a vědění — učinil ústup do ducha věků minulých — pověry a předsudků. Ano, zatratit! Neb co dobrého je ve věře křesťanské, žije v nás, jako ztělesněná světová mravouka, i bez chrámu a církví. A co hodno věřiti jest dobrým lidem, věříme též. Naše víra ve vznešené a dobré je mocnější a pronikavější vaší. My nejsme nevěrci. To jméno pro nás je nepřipadné a falešné. My věříme, ano, my věříme! Věříme ve věčný zdroj dobra a krásna, v tu nezávislou, všudepřítomnou a ve všem působící duchovní moc vesmíru, z níž přýští a v duše naše se vlivá úcta a láska pro vše dobré, krásné a vznešené, jakmile jen pomocí našeho duchovního rozvoje naučíme se to poznávati a chápati. My věříme v mocnost zákonů přírody a ve spravedlnost z ní plynoucí, nestarající se při tom o rozluštění věčné tajemné záhady o jejím původu, neb všechny pokusy až dosud vedly ku větší tmě a porobě. My věříme, že dobré se odměňuje a zlé tresce už zde na zemi, dříve či později. My věříme v ideál lidskosti — v bytost v raci člověčenství, jež mohutností dokonalo. My věříme v lidský pokrok, nezoucí se za dosažením této dokonalosti, kteráž bude nejvyšší mírou štěstí, v tomto nám dosud jedině známém pozemském životě. Za to přičinou věříme mocně a pronikavě ve činnost neobmezené lidské bádavosti, vědění a umění, t. j. souhrně v osvětu či vzdě-

lanost. My věříme v lidskou rovnost, ne teprve až po smrti v nebi neb v pekle, ale už zde na zemi, a žádáme proto stejná práva a stejné příležitosti ku výživě a štěstí pro všechny lidi bez rozdílu. My věříme v povšechnou svobodu, co strážkyni rovných práv a mocnou pružinu spásonosných pokroků. My věříme v stejnou důležitost rozumové jakož i citové stránky člověka a žádáme pro obě stejný rozvoj a horlivou péči. My věříme ve všechna příkázání nejvyšší mravnosti, kteráž je všelidskou a nenáleží v celku žádnému náboženství ani plenu. My věříme, že máme milovati bližního svého jako sebe samého. My věříme, že nemáme činiti jiným co sami nechceme, aby oni činili nám. My věříme, že máme ctíti rodiče své, a sice nejen proto abychom dlouho živi byli na zemi, ale proto, že jest to samo v sobě krásné a že si přejeme, aby i nám dostalo se úcty našich dětí a všem budoucím. My věříme, že nejvyšší povinnost rodičů je náležitá péče o jejich děti, jichž vzorná výchova podiřuje si vše jiné a žádá od nich každou obět. My věříme, že svatou povinností každého je dle nejlepší možnosti počevati o blaho svých spoluobčanů — obce, vlasti, člověčenstva. My věříme, že osobní zájmy své má každý jednotlivec radostně obětovati pro dobro celku, kdykoli potřeba toho žádá. My věříme, že nemáme lháti, pomlouvati, krásti, loupiti, vražditi ani smilniti. Neboť vše to vede k zlému. My věříme, že nemáme žádati manželky bližního svého, a k vůli rovnoprávnosti pohlaví, také ne manželka bližníky či sousedky své. My věříme na konec, že každé zlo samo se tresce v prvním neb desátém, neb ve všech pokoleních, dokud nedošlo nápravy a usmíření, a že každý darebák, byt' se děle maskou nevinnosti tvář svou zakrýval, bude jednou v hanebnostech svých odhalen a po zásluze souzen a odsouzen.

Ano, v tohle všechno my "nevěřící věříme, a v mnoho jiných krásných poučení a pravidel pro život. A věříme v to s celou duší svou. Co tedy, pro bůh, chcete na nás, vy roztomilí čeští bratři ještě napravovati? Co? Či není spíše na čase abyste v tom ohledu pozornost svou na vlastní řady obrátili?

Ale když prý ta naše svobodomyšlnost, ta naše "nevěřící víra" není ani českou, nýbrž Ingersollovskou. Papouškujeme prý se po tomto cizinci. I vy lidé mělkých vědomostí! Dříve, nežli slyšeli jsme jméno Ingersoll, byli jsme svobodomyšlní. Matka nebyla ho ještě zrodila, když volný duch utěšeně klíčiti začal v mysli české už tam ve vlasti. Celé naše znovuzrození, co národa, dýše volnosti. Nepohodnost, tíha, skřivnost církevních pout dávno byla počítována přednějšími muži našimi. A nemohlo ani býti jinak. Jakmile promluvil duch našich dějin, volst vyklíčili musela. V masách lidu uvolněny ovazky církevní v značné míře historickými romány Herlozovými: Žižkou, Posledním Táboritou, atd. Sám vzpomínám vlivu jaký měly na mne. A potom ta celá řada spisů a děl svobodomyšlných spisovatelů našich. Uvádím jen tak zběžně dr. Augustyna Smetanu, kněze z církve vycobcované, nezapomenutelného našeho Havlíčka, Mácha, Kodyma, Jaha, Háika, Nerudu, Baráka, ano Baráka a jeho "Svobodu", sokoly Fuegnera a Tyrse, Světlu a Podlipického, z nových Jaroslava Vrchlického a Svatopluka Čecha. A co jiných už před nimi a vedle nich vychovala ducha volnosti v lidu českém! Co víc a více uvolňovali ho od svazků a pout církevních! Tisícové a tisícové nás přineslo s sebou do této země nadobro zločinnou aneb nalomenou starou víru a chladnost k církvím, což obě, pod americkým sluncem volnosti, vypsalo a vyzrálo v naši stávající svobodomyšlnost, naši nezávislost od církví. A tu nalezi jsem zde už před dvaceti lety, to jest mnohem, mnohem dříve, než v kterýchkoli novinách česko-amerických objevo se jméno Ingersollovo. Ano, naše svobodomyšlnost je česká, pokud vřbec jakékoli duchovní, osvětlové hnutí národním býti může. Předáci naši pojali ducha toho ve sebe z velikých zdrojů všelidského vědění a moudrosti, česky ho obdrolili a nám vstřípli. U nás jeví se s tímtež známky národní zvláštnosti jako vždycky se jevíval. Je to tentýž český duch, co do temna středověku první vrhni světla paprky a celý národ nadchnul v boj za

svobodu ducha i těla, tentýž duch co ve skutečnosti, ač nepřímou, dal svět, reformaci, a tím jako přívalem mocným úderem otevřel brány novověké vzdělanosti. Ano, tentýž duch, tentýž duch! —

A na nás nyní jest, milí rodáci svobodomyšlní, abychom vedli jej dále na cestě pokroku, povznášeli a zdokonalovali ho. Neb jen tím ušetříme si v budoucnosti podobných nepřijemností, jako je ta jež dnes dohromady nás svolala a postavíme hrde těm slepým křtkům, aby pádu naši dále poškozovati nemohli. Neb chuť jejich dosud nepřestala, a je-li pravdu, co mi praveno, že tento arcikřtek ve svém časopise napsal, že strašiti nás bude ještě z hrobu, tedy tak brzo nepřestane. A proto musíme být na stráži. My zaviniili mnoho svou velkou netečností a nesjednoceností, obzvláště v posledních letech. Tato ztrnulost v našich řadách dodala jim odvahu, že se odvážili podezřít kořínky naší existence, a poněvadž nešio jim to dost čerstva, chtěli pomocí americké veřejnosti, církvím příznivě, vyvrátiti celou půdu rázem, k čemuž ani zrádcovství se nechtěti. Ano, my svobodomyšlní ostali stát na půl cestě, a chceme-li, aby duch náš se udržel a majetkem i potomků našich se stal, musíme dílo započaté dokonat a nelekat se práce ani obětí, jež si to vyžádá. Doposud scházeli nám nejen tělesná, ale i duchovní jednota. Musíme tedy zorganizovati se na podkladě jakéhosi programu a projevu duchovního. Musíme sděliti si své ideály a vytknouti si svoje cíle. Musíme pracovat soustavně a uvědoměle. Musíme pečovat o rozvoj své literatury. Musíme se scházet, poučovat a posilovat. Musíme pečovat i o duševní potřeby svoje, toho, co srdce si žádá, v duchu svobodomyšlném a dle nejlepší možnosti své. Celkem musíme na duchovním stanovisku svém pevně se založiti a ve všech směrech rozvinouti, tak aby život náš poskytoval obraz veskrze dohodlaný a sám o sobě stojící obraz celých, pravých svobodomyšlníků.

A když odsud zasazena byla ta nejkřivější rána lidu našemu, když ty osvěcené a druhdy nejlepší pověsti těšící se Cedar Rapids, řízením děbluvým staly se domovem nejhorších národních škůdců, bylo by věru záhodno, kdyby v brzké době za zločinných letáček "nečeských bratřů", následoval leták poctivých a upřímných národovců cedar-rapidských, vyzývající všechny Čechy svobodomyšlné po celé Americe ku nové, vydatnější, úsilovnější a vytrvalejší činnosti. Věru, byl bych rád, kdyby tento můj poslední americký domov, neb teď už domova nemám, tímto nad jiné vydatnějším způsobem jméno své očistil od té špíny nečistým bratrstvem na něho naházené a záslužným se stal o nový, lepší, dokonalejší život všeho svobodomyšlného Čechstva amerického. Ano, srdečně rád!

Pohled' do svého zrcadla. Váš život... McELREE'S "Wine of Cardui"... Četní (obchodní) knihy, jako Ledger, Journals, denní knihy a j. 4, od 25c. Zahra v Pokroku Záp. 1899.